

Årsberetning, Litteraturhuset Fredrikstad 2019

Et hektisk år – og en ny strategi

2019 har vært det hittil mest aktive året i stiftelsen Litteraturhuset Fredrikstads historie. Flere nye programserier så dagens lys, det ble avviklet rekordmange arrangementer, det ble satt ny publikumsrekord og økonomien har styrket seg.

Den største og mest merkbare endringen har likevel vært at huset i 2019 har utvidet med nok en sal til publikumsarrangementer. I september åpnet vi Ruffen, med 60 sitteplasser, som fyller et behov vi har hatt lenge: En mindre sal for arrangementer med noe mindre publikum. Endringen har vært med på å vitalisere Litteraturhuset Fredrikstad, tilbudet vårt – og inngangspartiet.

Videre har stiftelsen i 2019 vedtatt en ny strategi som legger grunnlaget for driften de neste årene.

I strategiens innledning heter det:

«Litteraturhuset Fredrikstad er en fri og ikke-kommersiell stiftelse som skal være en sterk og synlig lokal, regional og nasjonal arena for litteratur, debatt og kunnskap.

Vår hovedmålsetning er å øke den allmenne interessen for litteratur i regionen, bidra til en opplyst og respektfull offentlig debatt, drive folkeopplysning – og bidra til leselyst og nysgjerrighet blant barn og unge. Vi skal særlig jobbe med å løfte frem norsk litteratur og skape debatt om aktuelle samfunnsproblemer og nasjonale og globale utfordringer.»

Programarbeid

Kjernen i virksomheten til Litteraturhuset Fredrikstad er å lage gode arrangementer som oppfyller våre hovedmålsettinger i den nylig vedtatte strategien. Dette har vært rettesnoren i vårt programarbeid i 2019. Litteraturarrangementene og «Bokprek» har derfor vært grunnmuren i tilbudet i året som er gått, med i alt 44 av våre 119 arrangementer i denne kategorien.

Navn som Jan Grue, Tore Kleven, Jo Nesbø, Erika Fatland, Mona Høvring, Agnes Ravatn, Ingvar Ambjørnsen, Vigdis Hjort, Linnea Myhre, Tor Bomann Larsen, Sumaya Jirde Ali, Simon Stranger, Nazneen Khan Østrem og mange andre har besøkt oss fra scenen i 2019.

Å bringe verden til Litteraturhuset Fredrikstad har også vært en viktig føring i programarbeidet i 2019. Å øke forståelsen for og kunnskapen om andre land og kulturer, er en sentral del i vårt folkeopplysningsoppdrag. På den måten ønsker vi å være med på bygge ned fordommer og skape større nysgjerrighet overfor andre og det ukjente. Det har vi klart samtidig som vi har brukt den kritiske brodden der dette har vært naturlig.

Vi har vært med foredragsholdere på reise til Wien, New York, London, Paris, Roma, langs hele Russland-grensen og til Japan. Vi har møtt politikken, historien, kulturen og litteraturen i Tyrkia, Polen og Romania. Og vi har vært med på reise gjennom det afrikanske kontinent.

Fredrikstads tre internasjonale festivaler har også i 2019 hatt tilhold på huset: Fotofestivalen Dok, Fredrikstad Animation Festival og dokumentarfilm-festivalen Nordic Docs. Her har flere av de fremste i verden i sine genrer møtt publikum under åpne arrangement. I tillegg var huset hovedkvarter for den internasjonale seilskutefestivalen Tall Ships Race, 11.-14. juli 2019.

Et solid tilbud til barn og ungdom vil alltid være et mål for arbeidet til Litteraturhuset Fredrikstad. I 2019 ble det avviklet 16 ulike arrangement rettet mot denne målgruppen. Det økte politiske engasjementet blant de unge fikk sitt utløp også hos oss, i september 2019, da 7. klassinger i samarbeid med oss planla og sto bak partilederutspørringen av samtlige lokale partitopper før kommunevalget et par uker senere.

Ordningen med gratis inngang til elever og studenter har vært videreført i 2019.

Julen 2019 var det femti år siden Fredrikstad-samfunnet ble rammet av et brutalt øksedrap, en dobbeltdrapssak som aldri er løst – og som ga oss Norgeshistoriens kanskje verste justismord. I november markerte vi dette ved å nøste opp i hele denne krimgåten og justismordet mot Per Liland gjennom å invitere sentrale personer fra 1969 frem på scenen. «Hva skjedde i Lille Helvete?» er blitt vår største publikumssuksess med 1000 publikummere fordelt på tre kvelder.

Gjennom våre syv år, har vi erfart at stor bredde og variasjon i arrangementer, temaer og serier, er svært viktig for å nå frem til publikummet i Nedre Glomma-regionen. Spesielt ser vi at sakprosa-tematikk og samfunnsdebatt får solid oppslutning.

Samtidig har vi satset på nye programserier for å utvikle repertoaret:

Slam-poesi: Høsten 2019 inngikk vi et samarbeid med den frivilligbaserte gruppen Østfold Scene om å arrangere faste slampoesikvelder hver måned. Dette ble umiddelbart

en suksess med fulle saler. Slamkveldene er blitt en viktig tilvekst i programmet, hvor «gatepoesien» løftes frem – og hvor mennesker uten forfatterbakgrunn kan gå på scenen og uttrykke seg.

Kokt klode: Klimatrusselen og miljøproblematikken fikk i 2019 en egen programserie med fem arrangementer hos oss med ulike problemstillinger. Kokt Klode ble også lagt ut som podcast til vårt digitale publikum.

Oversatt verden: Oversatt litteratur – og innblikk i andre lands kulturer og litterære tradisjoner – har fått et løft gjennom denne nye serien som oversetter Signe Prøis har være en viktig fødselshjelper til.

Mimes brønn: Litteraturhuset Fredrikstad har fortsatt sin satsing på folkeopplysning og foredrag under denne nye paraplyen.

Kulturølje: Litteraturhuset Fredrikstad har som ambisjon å være et samlingsted for ikke bare litteraturinteresserte, men også for kulturarbeidere og -interesserte generelt. Serien *Kulturølje* samler kulturlivet til faste treff tre ganger i halvåret, for å utveksle ideer og bli kjent med hverandre på tvers av genre.

Den store samtalen: For å løfte podcastsatsingen, satset vi i 2019 på en ny serie som fikk navnet «Den store samtalen». Shabana Rehman var programleder på flere av disse. Som navnet tilsier, har disse arrangementene/samtalene tatt for seg store utviklingstrekk- og utfordringer i samfunnet. Med mange gjester på scenen.

Harde Fakta for barn: En gave fra SpareBank1-stiftelsen i Østfold gjorde det i 2019 mulig å starte opp en ny satsing på naturfag/real fag for barneskolebarn på mellomtrinnet (4. til og med 7. klasse). Det ble innledet et samarbeid med skoleetaten i Fredrikstad kommune, som sørger for logistikken rundt oppmøte og transport.

Slik har arrangementene våre fordelt seg på hovedkategorier:

- Litterære arrangementer/bokprek: 44
- Barn/ungdom: 16
- Debatt-/folkemøter: 42
- Sakprosa/foredrag: 65
- Kokt Klode: 5
- Den store samtalen: 4
- Ut i verden: 9
- Festivalarrangementer: 44
- Slampoesi/musikk/konserter: 49
- Annet: 12

(Noen av arrangementene er talt under to kategorier)

Siden oppstarten i 2013 har det årlige programarbeidet vært delt inn i fire kvartaler, med hvert sitt programslipp. I 2019 endret vi til halvårsplanlegging. Dette har ført til lenger planleggingshorisont, noe som igjen har gitt oss større ro og ikke minst bedre tid til

markedsføring av hvert arrangement. Det har også ført til at vi har gjeninnført trykte programkataloger, på grunn av omfanget.

Den vedtatte strategien løfter fram en satsing på et større digitalt publikum. Mange av våre arrangementer har interesse for langt flere enn det lokale publikummet. Flere programposter i 2019 har derfor vært laget spesielt med tanke på digital podcast-produksjon. Vi har rustet opp distribusjonen, slik at våre podcastsendinger nå er å finne hos alle de store distributørene.

Videre har flere arrangementer vært videostrømmet over f-b.no.

Litteraturhuset Fredrikstad har i 2019 for første gang avviklet publikumsarrangement utenfor eget hus. To ganger i Sarpsborg, i samarbeidet med Sarpsborg bibliotek – og én gang i friluft utenfor Fredrikstad bibliotek under folkefesten Tall Ships Race i juli.

Starten av 2019 ble for øvrig preget av at to av våre nære husvenner og Norges fremste forfattere hadde gått bort. 7. januar huset vi minnesamvær for familie og kunstnervenner av Klaus Hagerup i storsalen Egalia. Ni dager senere tok vi et litterært farvel med mangeårig styremedlem Jon Michelet, gjennom arrangementet *Siste reis med Jon*

Aktivitet og publikum

Litteraturhuset Fredrikstad har i 2019 vært besøkt av til sammen 53.042 mennesker. Da er besøket på husets restaurant eller sommerbar-terrasse ikke regnet inn.

Litteraturhuset Fredrikstad har i løpet av kalenderåret 2019 avviklet 272 åpne publikumsarrangementer. Det er solid rekord for vår forholdsvis lille organisasjon. 120 av arrangementene har vært egenprodusert og helt gjennomført av vår organisasjon.

28.197 mennesker har fysisk vært til stede på publikumsarrangement på Litteraturhuset Fredrikstad i 2019. Det er ny publikumsrekord. Tar vi med alle som har fått oppleve arrangementene via nettstrømming, podcast og andre typer publikumsarrangement, som for eksempel utstillinger under festivaler, blir publikumstallet 43.774.

Det har videre vært 9.268 mennesker til stede på lukkede kurs, seminarer, konferanser og møter på huset i 2019.

Økonomi

Litteraturhuset Fredrikstad har sett en hyggelig økning i inntekter i 2019. Mens omsetningen i 2018 var på 10.289.166 kroner, endte den på 11.392.913 kroner i 2019. Årsresultatet er på 184.193 kroner. Året har vært preget av til dels høye omkostninger til oppussing og kjøp og montering av nytt utstyr til ny sal på huset, samt oppgradering av kjøkken.

Inntektene i 2019 fordelte seg slik:

• Utleie	1.640'
• Billettinntekter	1.963'
• Provisjonsinntekter	603'
• Private sponsorer	775'

- Offentlig støtte og stiftelser: 3.696'
- Salg kiosk, servering, catering: 2.106'
- Andre inntekter: 611'

Vi har sett en jevn stigning i utleieinntektene de siste årene, så også i 2019. Det som likevel drar omsetningen opp i 2019 er en solid økning på gaver fra stiftelser – og dermed også bidrag fra gaveforsterkningsordningen. I tillegg har egen kioskvirksomhet og servering av kaker og pausesnacks, bidratt til nye, friske inntekter. Litteraturhuset Fredrikstad drifter også bar under enkelte av egne arrangementer, og dette gir nye provisjonsinntekter fra Delicatessen.

Utgiftene i 2019 utgjorde 11.206.203 kroner. De fordelte seg slik:

- Varekostnader: 4.006'
- Lønns- og pensjonskostnader: 4.001'
- Driftskostnader: 3.160'
- Avskrivninger: 39'

Det har i 2019 vært foretatt betydelig investeringer til nytt teknisk utstyr i forbindelse med åpning av vår nye sal, Ruffen. I tillegg har det vært foretatt innkjøp av nye møbler, konferansebord og oppgradering av kjøkken og lansering av nye nettsider. Investeringene har vært nødvendige for å øke aktiviteten – og dermed inntektene – på huset og for å bedre logistikk og bedre de fysiske arbeidsforholdene til de ansatte.

Lønnsutgiftene har økt som følge av det økte aktivitetsnivået. Den styrkede økonomien har også gjort det mulig å betale mer i husleie.

Stiftelsen har ikke hatt utfordringer med likviditet i 2019. Egenkapitalen har som følge av årsresultatet styrket seg, og er nå på 635.331 kroner. Vi er nå rett bak egenkapitalkravet fra Lotteri- og stiftelsestilsynet på minst 1/3 av stiftelseskapitalen på 2 millioner kroner.

Stifterne har igjen bidratt raust økonomisk til driften gjennom et stort sponsorbidrag og en betydelig redusert husleie. Styret mener at forutsetningene for videre drift er til stede. Årsregnskapet er satt opp under denne forutsetning.

Administrasjon

Administrasjonen har i 2019 bestått av tre heltidsansatte – to menn og én kvinne – i tillegg til to deltidsstillinger på 80 prosent og 60 prosent. Den forholdsvis lille administrasjonen – og det høye aktivitetsnivået med 272 åpne arrangementer – gjør at arbeidsoppgavene spenner vidt og at det er mange oppgaver som må løses på få personer.

Litteraturhuset Fredrikstad tok høsten 2019 inn en lærling, som etter planen skal arbeide i tre år. Lærlingen skal jobbe spesielt med markedsføring og medieproduksjon, herunder grafisk.

I tillegg leier Litteraturhuset Fredrikstad inn kulturverter, på frilansbasis, som dekker bemanningsbehovet under arrangementer på dag- og kveldstid. Det er også brukt frivillige under slike arrangementer.

Styrearbeid

Styret har bestått av Truls Velgaard (styreleder), Morten Fredriksen, Christina Louise Fredriksen, Monica Isakstuen og Atle Sommerfeldt. Styret har hatt det overordnede

ansvaret for Litteraturhuset Fredrikstad drift og økonomi gjennom hele året.

Styret har avholdt seks møter gjennom året, og har mottatt regelmessige rapporter og oppdateringer om økonomi og drift. I tillegg til å diskutere budsjett og resultat har styret bidratt med tanker og ideer til programarbeid og øvrig drift. Styreleder har fulgt opp administrasjonens arbeid og forberedt styremøtene i samarbeid med daglig leder.

Styret vedtok i styremøte 1. november 2019 å utvide styret med ett medlem. Merete Lie, avdelingsdirektør ved Deichman i Oslo, bosatt i Fredrikstad, ble valgt inn.

Ny strategi

Arbeidet med å få på plass et nytt styringsdokument for Litteraturhuset Fredrikstad 2019-2021 ble påbegynt høsten 2018. Etter møter og samlinger med ansatte – og behandlinger i styret – ble den nye strategien vedtatt av stiftelsen styre 3. juni 2019.

Strategien meisler ut fire hovedsatsinger, med en rekke konkrete tiltak under hvert punkt:

1. Styrke det finansielle grunnlaget

Eksempler på tiltak: starte kiosksalg, barsalg, salg av kaffe og pausesnacks, en moderat økning av billettpriser, øke utleie ytterligere og sikre inntekter fra gaver/stiftelser.

2. Styrke programmet

Eksempler på tiltak; Etablere egen programkomite med unge og styrke tilbudet til barn og ungdom når fritidsklubben er etablert, satse på formidling av litteratur, slampoesi og Harde Fakta barn og egen satsing på seniorer. Styrke samarbeidet med folkebiblioteker og andre som jobber for å øke litteraturinteressen.

3. Styrke profilen og synligheten: Få flere til å bruke huset

Eksempler på tiltak: Flere og bedre og mer spissede markedsføringstiltak i tradisjonelle og digitale medier, bedre skilting og digital synlighet på utsiden av bygget, samt nye nettsider.

4. Styrke vår posisjon regionalt og nasjonalt.

Eksempler på tiltak: En tydelig satsing på et større digitalt, nasjonalt publikum, arrangere flere arrangerer utenfor huset og i andre byer

Ny restaurant, oppussing/ny sal og vedlikehold av huset

Etter over seks år drift, har det i 2019 vært nødvendig å foreta ytterligere vedlikehold og oppgradering av både utstyr og lokaler. Det har vært investert i møbler som stoler og bord. Videre har vi rustet opp kjøkken og lager, som følge av nye kiosk- og seminarfunksjoner.

Takterrassen Hagerups Hage har også i 2019 vært utleid til Savoy for bardrift i sommermånedene.

På forsommeren 2019 ble det klart at Fredrikstad kommune kommer inn som leietaker på huset med sitt nye fritidstilbud LittFri for ungdom. Dette førte til at administrasjonen i Litteraturhuset Fredrikstad flyttet fra sitt kontorlokale i 1. etasje til vårt møterom i 2. etasje. Den noe mer tilbaketrukkne beliggenheten på huset førte til at vi inngikk en avtale med bokhandleren Libris/Norli i Nygaardsgaten om å overta det fysiske billettsalget.

Dette har gitt en klar forbedring av servicen til publikum, som dermed kunne kjøpe billetter i en betydelig lenger åpningstid enn hva vi kunne tilby. Samtidig har administrasjonen fått frigjort tid til andre oppgaver.

1. februar 2019 takket Fabel for seg som driver av husets restaurant i 1. etasje. Inn kom restaurantkjeden Delicatessen med hovedsete i Oslo, med virkning fra 1. april.

Litteraturhuset Fredrikstad gikk da i dialog med huseier Fredriksborg Eiendom om å overta bokcafeen i byggets 1. etasje. Den nye salen ble pusset opp sommeren 2019 – og sto klar til offisiell åpning 17. september 2019. Salen har fått navnet «Ruffen», sjøormen som er skapt av Fredrikstad-forfatteren og tegneren Thore Hansen. Salen er blitt svært godt mottatt og er velegnet for mindre arrangementer og for andre lag/foreninger som trenger lokaler. Nyskapningen Ruffen har økt kapasiteten og bidratt til å utvide vårt tilbud til publikum.

Oppføringen av Ruffen førte til oppussing og utgifter til helt nytt teknisk utstyr, slik at salen skulle få den samme tekniske og audiovisuelle standarden som husets øvrige to saler.

Mangfold, likestilling og tilrettelegging

Det er et mål å ha en jevn fordeling av kvinner og menn under våre egne arrangementer. Av 374 personer som entret scenene under slike evenementer i 2019, var 58 prosent menn og 42 prosent kvinner. Tar man bort noen få mannsdominerte konserter og politiske

debattmøter fra denne statistikken, nærmer tallet seg 50-50.

Det har i 2019 vært avviklet flere arrangementer for bedre reflektere Fredrikstad og Østfolds flerkulturelle virkelighet. Nevnes her kan seriene *Eventyr på to språk*, *Oversatt verden* og arrangementene *Innvandrerkvinnenes ensomme kamp*, *Hatet på nett* og *Den store samtalen om muslimhets og fremmedfrykt*. I programmeringen av øvrige arrangement har administrasjonen jobbet aktivt med å få flerkulturell representasjon på scenen under ordinær programmering.

Universell utforming

Høsten 2019 bygget vi en egen rampe som gjør at bevegelsehemmede i rullestol lettere kan komme seg opp og ned fra scenene på huset.

Kommunikasjon og markedsføring

Det nye året ble innledet med lanseringen av nye nettsider som er bedre mobil- og brukertilpasset og mer spisset for å fremheve våre arrangementer. I alt 42.650 mennesker har besøkt litthusfred.no i 2019. 68 prosent av de besøkende er kvinner. 53 prosent av trafikken kom fra Østfold, ifølge Google Analytics, 31 prosent fra Oslo-området og fem prosent fra Akershus. 60 prosent av den samlede nett-trafikken kommer fra mobile enheter.

Vi har gjennom 2019 økt vårt engasjement ytterligere i sosiale medier. Annonseringen er blitt mer målrettet mot potensielle brukergrupper. Vi har 13.919 likere på Facebook, 1.613 følgere på Twitter og 3.386 følgere på Instagram. 48 prosent av våre sidevisninger på litthusfred.no kommer fra Facebook. Hver uke publiseres det mellom 10 og 30 innlegg i de ulike kanalene.

I desember 2019 fikk vi montert opp en 55-tommers digital storskjerm ved inngangspartiet som skal øke synligheten og styrke markedsføringen av våre arrangement.

Utleie

Utviklingen på utleie av lokaler utvikler seg i positiv retning år for år. I 2019 økte utleieinntektene fra 1,4 til drøyt 1,6 millioner kroner. Litteraturhuset Fredrikstad har klart å etablere seg som et naturlig samlingssted for møter, kurs og seminarer i Nedre Glomma-distriktet. Flere store konferanser har funnet sted hos oss i året som er gått.

Arbeidsmiljø, ulykke og ytre miljø

Ledelsen anser arbeidsmiljøet i stiftelsen for å være godt. Det har ikke vært skader eller ulykker i løpet av året. Vi har ikke hatt noen egenmeldinger/sykemeldinger ut over én uke i 2019. Flyttingen av våre kontorlokaler har i det store og hele gått smertefritt.

Tiltakene for å bedre fysiske arbeidsforhold for ansatte har hatt positiv effekt.

Litteraturhuset Fredrikstad forurenser ikke det ytre miljø. Sjøppel sorteres i eget avfallsrom i kjeller. Det er innført kildesortering.

Videre drift

2019 var et ekstraordinært år med store kostnader til møbler og utstyr. I 2020 går vi tilbake til et «normalår». Kostnadene må tilpasses inntektene, og organisasjonen må stadig jobbe for en effektiv drift. Samtidig må det være et stadig søkelys på å øke inntekter for å styrke den økonomiske grunnmuren i stiftelsen.

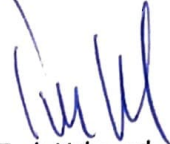
Det er også i 2020 planlagt flere nysatsinger som vil komme publikum til gode og som kan øke besøket ytterligere: Vi åpner dørene på søndager med Søndagssalongen, vi etablerer et nytt tilbud på dagtid til seniorer – og vi får en satsing på litteraturformidling og høytlesing av litterære klassikere med serien «Én bok – én stemme».

1. februar åpner fritidsklubben og ungdomsbiblioteket LittFri på huset, i regi av Fredrikstad kommune. Det åpner for et tett samarbeid – også direkte med ungdommen – for å styrke vårt programtilbud mot denne gruppen, som ellers er vanskelig å nå gjennom ordinære poster.

Satsingen for å øke det digitale publikummet trappes opp i 2020. Det er også planlagt bedre skilting internt på huset, samt oppgradering av vårt teleslyngeanlegg.

Fredrikstad 18. februar 2020:

Truls Velgaard
(styreleder)

Monica Isakstuen
Styremedlem

Atle Sommerfeldt
Styremedlem

Morten Fredriksen
Styremedlem

Christina Fredriksen
Styremedlem

Merete Lie
Styremedlem

Roy F. Conradi Andersen
Daglig leder